ตึกกลม

ศูนย์รวมใจชาววิทยาศาสตร์

“ตึกกลม” คือชื่อที่ชาวคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลใช้เรียกขานแทนชื่อ อาคารเรียนรวม หรือ Lecture Center เมื่อพูดถึงตึกกลม หลายคนอาจนึกไปว่าตึกนี้มีรูปทรง (Form) เป็นทรงกลม แต่แท้จริงแล้วที่เรียกเช่นนี้เพราะเมื่อมองจากด้านบนลงมา (Plan) จะเห็นเป็นรูปวงกลมขนาดใหญ่ ยิ่งอยู่ท่ามกลางสวนป่าของคณะแล้ว มองไกล ๆ อาจนึกว่ามีจานบินมาลงจอด นั่นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อีกหลายคนเรียกตึกนี้ว่า "ตึกจานบิน"

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาฤกษ์ตึกทดลองวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

(ภาพพระราชทาน จากสำนักราชเลขาธิการ)

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนิน ทรงประกอบพิธีเปิดตึกทดลองวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อวันจันทร์ ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

(ภาพพระราชทาน จากสำนักราชเลขาธิการ)

CC BY NC ND

ตึกกลม

ศูนย์รวมใจชาววิทยาศาสตร์

ตึกกลม อยู่คู่กับคณะวิทยาศาสตร์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ก่อสร้างโดยใช้งบประมาณจากรัฐบาลไทย และจากมูลนิธิร็อคกีเฟลเลอร์ แบ่งกันออกฝ่ายละครึ่ง ออกแบบโดย อาจารย์อมร ศรีวงศ์ ซึ่งนอกจากตึกกลมหลังนี้แล้ว ผลงานที่โดดเด่นของท่าน ได้แก่ "ตึกฟักทอง" ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อาคารคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาคารคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

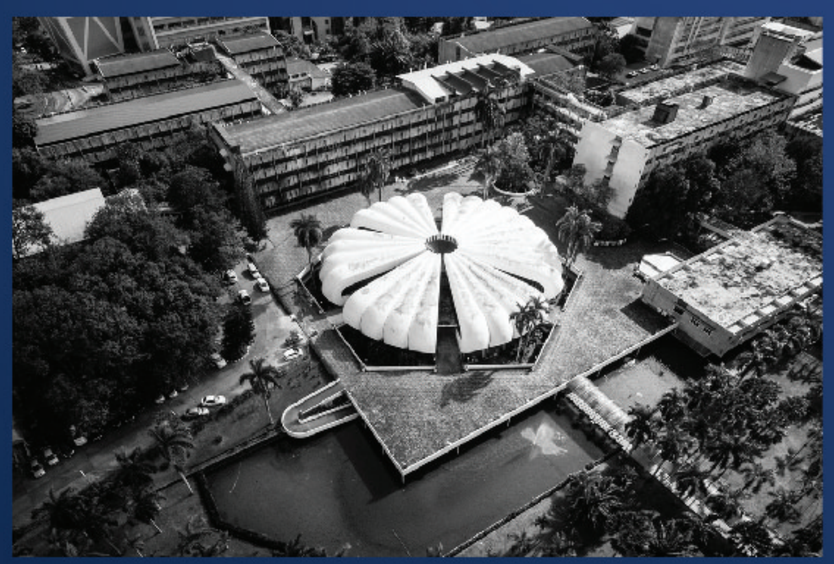

ตึกฟักทอง (อาคารปาฐกถาประดิษฐ เชยจิตร)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผลงานการออกแบบโดย อาจารย์อมร ศรีวงศ์
มีความคล้ายคลึงกับตึกกลมราวกับฝาแฝด
เนื่องจากใช้แนวคิดการออกแบบที่ใกล้เคียงกัน

ที่มาภาพ : https://foto-momo.com/pumpkin-building

ช่องกระจกรับแสงสว่างจากภายนอกอาคาร
และยังเป็นช่องรับและระบายอากาศ ติดตั้งด้านบนของอาคาร
ผลงานการออกแบบโดย อาจารย์อมร ศรีวงศ์

ช่างภาพ : คุณสิทธิศักดิ์ น้ำคำ
ให้ความอนุเคราะห์ภาพโดย : อาจารย์ ดร.พินัย สิริเกียรติกุล
ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

CC BY NC ND

ตึกกลม

ศูนย์รวมใจชาววิทยาศาสตร์

แต่เดิมนั้น คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งอยู่บริเวณถนนศรีอยุธยา โดยใช้ชื่อว่า "คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์" ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ จึงมีโครงการย้ายสถานที่ตั้งมายังบริเวณถนนพระรามที่ ๖ ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลไทย และ มูลนิธิร็อคกี้เฟลเลอร์ ในการสร้างอาคารและจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณพร้อมทั้งสถานที่แห่งใหม่ โครงการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ก็เริ่มขึ้น สำหรับ "ตึกกลม" นั้น อาจารย์อมรเล่าถึงที่มาที่ไปของการสร้างอาคารให้ในรูปแบบ "กลม" ไว้อย่างน่าสนใจ

"... ทุกตารางนิ้วในห้องนั้นเสียงมันต้องเท่ากันหมด
จะให้มุมโน้นด้อยกว่ามุมนี้ มุมนี้ดีกว่ามุมโน้นมันก็ไม่ถูกต้อง
พยายามให้ทุกเก้าอี้ได้มองเห็น ได้ฟังเสียงเท่ากันหมด
เป็นอีกประเด็นที่เราตั้งไว้ แต่ถ้าอย่างเมื่อกี้ที่พูด
คือถ้าเอาตัวเราไปขวางอยู่มันก็บังไปหมด
ถ้าเราไปตั้งในจุดที่ถูก สิ่งที่ถูกมันก็เกิดขึ้น
มันจะเหมือนใครไม่เหมือนใครช่างมัน
แต่ว่าเราทำสิ่งที่ถูก ให้แน่ใจ มันก็จบ..."

ภาพการก่อสร้าง "ตึกกลม" และกลุ่มอาคารต่าง ๆ ของคณะวิทยาศาสตร์ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๑) ให้ความอนุเคราะห์ภาพโดย อาจารย์อมร ศรีวงศ์

CC BY NC ND

ตึกกลม

ศูนย์รวมใจชาววิทยาศาสตร์

ความโดดเด่นของตึกกลมมิใช่เพียงรูปร่างที่แปลกตาเท่านั้น แต่เรื่องของประโยชน์ใช้สอยก็นับว่าสอดคล้องตามแนวคิด Follow to Function คือ ออกแบบมาเพื่อการใช้สอยอย่างแท้จริง ประกอบด้วยห้องบรรยาย ๕ ห้อง ขนาด ๒๕๐ ที่นั่ง ๔ ห้อง และ หนึ่งห้องขนาดใหญ่ขนาดจุ ๕๐๐ ที่นั่ง ซึ่งนอกจากจะใช้บรรยายรวมแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการจุคนจำนวนมาก

จากแนวคิดที่ว่า ห้องเหลี่ยมไม่เหมาะแก่การจัดบรรยาย เนื่องจากเสียงที่กระจายอย่างไม่สม่ำเสมอ มีการสะท้อนมากเกินไป รวมทั้งการมองเห็นผู้บรรยายที่ไม่เท่ากัน จึงออกแบบห้องบรรยายในลักษณะที่ป้านออก มีผู้บรรยายเป็นจุดรวมสายตา เสียงบรรยายกระจายไปทั่วทุกจุดอย่างเท่าเทียม ด้านล่างของอาคารเป็นพื้นที่โล่งเจาะหลังคาเป็นช่องเพื่ออาศัยแสงสว่างจากธรรมชาติ บริเวณพื้นผิวอาคารส่วนที่เป็นเพดานด้านนอกใช้แผ่นไม้กระดานกดทาบให้คอนกรีตเยิ้มออกมาเป็นทางเพื่อสร้าง Texture ให้ดูน่าสนใจ

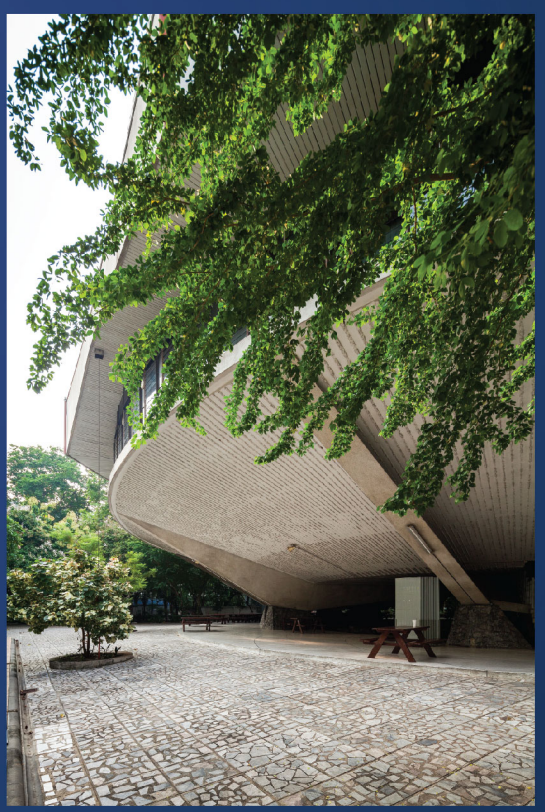

ตัวอาคารวางอยู่บนโครงสร้างง่าม (Forked Columns) รูปตัววี (V-Shaped Support) ที่วางตัวตามแนวรัศมี จำนวน ๑๒ ง่าม ตำแหน่งที่เสาง่ามตัววีกางขึ้นไปสัมผัสกับชามคอนกรีตนั้นจะแบ่งอาคารออกเป็น ๑๒ ส่วน

ช่างภาพ : คุณสิทธิศักดิ์ น้ำคำ
ให้ความอนุเคราะห์ภาพโดย : อาจารย์ ดร.พินัย สิริเกียรติกุล
ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

พื้นผิวนอกอาคารเป็นรอยเยิ้มของคอนกรีต (ซ้าย) ภาพภายในห้องบรรยาย ผู้บรรยายเป็นศูนย์กลางที่นั่งผู้ฟังเป็นโค้งเหมือนอัฒจันทร์ (ขวา)

ช่างภาพ : คุณสิทธิศักดิ์ น้ำคำ
ให้ความอนุเคราะห์ภาพโดย : อาจารย์ ดร.พินัย สิริเกียรติกุล
ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

CC BY NC ND

ตึกกลม

ศูนย์รวมใจชาววิทยาศาสตร์

รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ เริ่มมอบรางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าให้คงอยู่เป็นประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลัง พิจารณาจากอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ไม่จำกัดว่าจะมีรูปแบบของชนชาติใดโดยเฉพาะ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดี หรือสังคม โดยได้บำรุงรักษาและอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี ตามความสอดคล้องกับข้อกำหนดกฎหมายและขนบประเพณี สามารถใช้ประโยชน์อย่างประสมกลมกลืนไปกับชีวิตและสังคมสืบต่อมา

พ.ศ. ๒๕๕๓ “ตึกกลม” ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ประเภทอาคารสถาบันและอาคารสาธารณะ

CC BY NC ND